

AB végzés alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az ügy tárgya: A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 12/A. §-a és más jogszabályi rendelkezések elleni alkotmányjogi panasz (érdekképviseleti tagdíj levonása)

Az állam működésének további egyszerűsítésével összefüggő rendelkezésekről szóló 2023. évi LXX. törvénnyel bevezetett törvénymódosítások következtében 2024. január elsejétől a munkáltató a munkabérből, illetve az illetményből a szakszervezeti vagy egyéb érdekképviseleti tagdíjat nem vonhatja le és nem utalhatja tovább a közszféra jogállási törvényeinek széles körében. Az indítványozó érdekképviseleti szervezetek álláspontja szerint a szakszervezeteknek a tagdíjhoz való hozzájárása a létezésének és működésének alapfeltétele. A tagdíj munkáltató általi levonása és a szakszervezet számára történő továbbutalása megnyilvánulása az Alaptörvény XVII. cikk (1) bekezdésében foglalt munkáltató és munkavállaló közötti együttműködésnek. A szakszervezet működéséhez hozzájáruló tagdíjfizetéssel kapcsolatos indokolatlan jogi akadályok az Alaptörvény által védendő érdeket, a szakszervezetek szabad működését korlátozza, ellehetetleníti, amely alkotmányellenesen a már elért védelmi szintről való visszalépésként értékelhető. A tilalomnak ugyanis nincs legitim célja, önkényesen, szükségtelenül és aránytalanul avatkozik be az érdekképviseleti szervezetek működésébe. Ennek alátámasztásaként az indítványozók előadták, hogy a tagdíjlevonástól eltérően történő tagdíjfizetési módok a szakszervezeti tagok számára anyagi és adminisztratív többletterhet jelentenek, és a szakszervezet számára is hátrányos következménnyel járnak, mivel a többletterhek a tagságot is veszélyeztetik. A szakszervezeti taglétszámok hiteles igazolására a tagdíjlevonások lehetősége vitathatatlan tényként szolgált, ráadásul jelenleg az ún. tagdíjlevonásos módszer képezi az alapját a közalkalmazotti szakszervezeti taglétszám megállapítására irányuló eljárásnak. A "levonási" módszer hiányában a munkáltatók nem vagy nehezebben tudják megfelelően teljesíteni a munkaidő-kedvezmény pontos meghatározását, egyúttal hitelt érdemlően bizonyítani a munkáltatói kifizetések jogszerűségét is. A törvénymódosítással jelentősen nehezebbé válik, hogy a szakszervezetek hozzájussanak legfőbb bevételi forrásukhoz, amely végső soron a munkabéke gyengüléséhez vezethet, amely pedig negatívan hathat az egész gazdaságra és a közfeladatok ellátásának színvonalára. Az indítványozók megítélése szerint a támadott rendelkezések hatályba lépésére szolgáló két hónapos felkészülési idő nem volt elegendő az új tagdíjlevonásra vonatkozó munkavállalói nyilatkozatok megtételére és az érdekképviseleti szervezetek pénzügyi rendszereinek átalakítására, ezáltal sérült az Alaptörvény B) cikkében foglalt jogállamiság elve. Álláspontjuk szerint megvalósult az egyenlő bánásmód követelményének sérelme azzal, hogy csak bizonyos szakszervezetek vonatkozásában tiltja a tagdíj levonását és továbbutalását, más szakszervezetek esetén pedig nem. Ugyancsak diszkriminatív az indítványozókra vonatkozó szabályozás azzal, hogy a magánszférában tevékenykedő szakszervezetek vonatkozásában ilyen megoldás nem jelenik meg, azaz önkényesnek vélt különbségtétel a közszféra egyes szakszervezetei és a magánszféra szakszervezetei között is megjelenik.

Tizenkét közszférás szakszervezet ezért az Alkotmánybírósághoz fordult.

Az ügy teljes dokumentációja (a benyújtott indítvány, illetve a végzés) és rövid tartalmi összefoglalója itt érhető el:

<https://alkotmanybirosag.hu/ugyadatlap/?id=697FF8EC042576A9C1258B0A005B00F8>

Az indítványozók az alkotmányjogi panaszt határidőn belül nyújtották be. Az Alkotmánybíróság végzése szerint a panasz a határozott kérelem feltételeinek megfelel, tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság

hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozók jogosultságát megalapozza; az eljárás megindításának indokait; az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését; több, Alaptörvényben biztosított joggal kapcsolatban indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat, a keletkezésükre visszaható hatállyal.

Azaz: indítványunk a törvény által előírt, ezen formai feltételeket teljesítette.

Az Alkotmánybíróság szerint ugyanakkor jelen ügyben az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján nem állapítható meg az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti kivételes panasz fennállásának a feltételei ezért az indítványt visszautasította.

Az Abtv. 26. § (2) bekezdése az alábbiakat tartalmazza: „(2) Az (1) bekezdéstől eltérően [ami arra vonatkozik, ha bírósági eljárásban alkalmaznak alaptörvényellenes jogszabályt], az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján, ha

- a) az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és
- b) nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.

Ezek a feltételek véleményünk és beadványunk szerint, az Alkotmánybíróság álláspontjával ellentétben, esetünkben fennálltak.

A végzés – többek között – az alábbiakat tartalmazza:

1. A végzés szerint az alkotmányjogi panaszosok nem állítják megfelelően alátámasztott módon, hogy a foglalkoztatottaknak a támadott rendelkezés alkalmazása vagy hatályosulása okán alapjogi jogsérelem következett volna be. Enélkül, vagyis a foglalkoztatottak jogsérelem hiányában nem valószínűsíthető, s az alkotmányjogi panasz sem utal erre, hogy a foglalkoztatottak számára olyan jelentősen megnehezült, ellehetetlenült volna a szakszervezeti vagy egyéb érdekképviseleti tagdíjfizetés, ami önmagában a tagság megszűnését, a taglétszám csökkenését váltotta volna ki.

Ehhez hozzáfűznénk: álláspontunk szerint éppen a fordított érvelés lenne logikus: ha a foglalkoztatottak számára történő jelentős megnehezülést nem indokoltuk volna, akkor nem lenne megállapítható jogsérelem.

2. Az Alkotmánybíróság szerint az indítvány érvelése alapján nem állapítható meg, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott rendelkezés alapján a tagdíjlevonástól eltérő tagdíjfizetési módoknak szükségszerű következménye, hogy az indítványozó szakszervezeteknek az általuk támadott, de a munkáltatókra vonatkozó jogszabályi rendelkezés alkalmazása vagy hatályosulása folytán olyan közvetlen, Alaptörvényben biztosított jogra vonatkozó jogsérelemük következett volna be, amely a kivételes panasz feltételeinek fennállása megállapítását a jelen esetben megalapozhatná.
3. Az Alkotmánybíróság szerint a panasz nem igazolja a befogadáshoz szükséges módon, hogy a tagdíjfizetés megváltozására a felkészülés nem volt lehetséges. Szakszervezetnek nemcsak munkavállalók lehetnek tagjai, hanem munkakeresők, vagy nyugdíjasok, vagy a közép- vagy felsőoktatásban hallgatói jogviszonyban állók, vagy más olyan személyek, akiknek a tagdíja a kifogásolt módosítás előtt sem a munkáltatói levonás és továbbutalás révén érkezett a szakszervezetéhez. Vagyis a panaszban nem

igazolt, hogy új, és eddig egyáltalán nem alkalmazott tagdíjfizetési módra kellene áttérni, és ehhez a konkrét esetben a két hónap felkészülési idő aggályos lehet.

4. Ami a panasznak a munkaadók és munkavállalók együttműködésére hivatkozását illeti, ez az együttműködés az Alaptörvény szerint a munkahelyek biztosítására, a nemzetgazdaság fenntarthatóságára és más közösségi célokra is figyelemmel kötelező. A végzés szerint nem állapítható meg az indítványban foglaltak alapján az, hogy a szakszervezeti tagdíjra vonatkozó új, tiltó szabály és az indítványozók XVII. cikk (5) bekezdése szerinti jogai között olyan kapcsolat lenne, amely a kivételes panasz szerinti, Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozást megalapozhatná. A XVII. cikk (5) bekezdése szerint: „Szakszervezetek és más érdek-képviselői szervezetek az egyesülési jog alapján szabadon alakulhatnak és tevékenykedhetnek”.

Az Alkotmánybíróság végzését a két konföderáció – értelemszerűen – tudomásul veszi. Tagszervezeteink az idei évtől megváltozott rendkívül nehéz helyzethez igazodva végzik érdekvédelmi tevékenységüket.

Budapest, 2024. szeptember 26.